

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ**

З КУРСУ

« ФІНАНСОВИЙ РИНОК »

*для студентів
заочної форми навчання*

Львів
ЛНУ
2021

Методичні вказівки і контрольні завдання з курсу “Фінансовий ринок” для студентів заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня спеціальності “Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок”. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2021.

Автори **проф. Підхомний О.М., доц. Рудик О.Р.**

I. Загальні положення

Контрольна робота є одним з елементів вивчення курсу “Фінансовий ринок” для студентів заочної форми навчання.

Контрольна робота включає аналіз теоретичної теми, яка вибирається за номером списку в екзаменаційній відомості.

Крім виконання контрольної роботи, студент вирішує ситуаційне завдання. Ситуаційне завдання обирають за номером у переліку групи (від 1 до 10; з номерів 11, 21, 31 відлік починається знову).

II. Теми контрольних робіт з дисципліни “Фінансовий ринок”

Тема 1. Світовий валютний ринок.

1. Механізм міжнародних платежів.
2. Міжнародні фінансові центри.
3. Валютний арбітраж.

Тема 2. Режими валютних курсів.

1. Вільноплаваючі валютні курси.
2. Фіксовані валютні курси.
3. Регульовані валютні курси.

Тема 3. Фактори формування валютних курсів.

1. Платіжний баланс країни.
2. Державне регулювання.
3. Біржові спекуляції і втеча капіталу.

Тема 4. Форвардні валютні курси.

1. Теорії форвардних валютних курсів.
2. Прогнозування валютних курсів.
3. Хеджування валютних ризиків.

Тема 5. Глобальний ринок капіталу.

1. Умови виникнення глобального ринку капіталу.
2. Міжнародні інвестиції.
3. Теорії міжнародних інвестицій.

Тема 6. Типи угод на валютних ринках.

1. Поточні валютні операції.
2. Валютні угоди з виконанням в майбутньому.
3. Валютний арбітраж.

Тема 7. Валютний ринок України.

1. Еволюція валютного ринку України.
2. Структура валютного ринку України.
3. Система регулювання валютного ринку в Україні.

Тема 8. Формування процентних ставок.

1. Аналіз попиту.
2. Аналіз пропозиції.
3. Рівноважні процентні ставки.

Тема 9. Фактори формування попиту на позичковий капітал.

1. Інвестиційні можливості суб'єктів підприємництва.
2. Сподівання учасників економічних відносин.
3. Державне регулювання.

Тема 10. Фактори формування пропозиції позичкового капіталу.

1. Величина багатства учасників економічних відносин.
2. Сподівання учасників економічних відносин.
3. Фактори ризику та ліквідності.

Тема 11. Ризикова структура процентних ставок.

1. Ризик невиконання зобов'язань.
2. Ліквідність.
3. Особливості оподаткування процентних доходів.

Тема 12. Часова (строкова) структура процентних ставок.

1. Теорія сподівань.
2. Теорія сегментації ринків.
3. Теорія домінантного середовища.

Тема 13. Акції.

1. Види акцій.
2. Первинний ринок акцій.
3. Вторинний ринок акцій.

Тема 14. Боргові цінні папери.

1. Види боргових цінних паперів.
2. Первинний ринок боргових цінних паперів.
3. Вторинний ринок боргових цінних паперів.

Тема 15. Похідні фінансові інструменти.

1. Форварди.
2. Ф'ючерси.
3. Опціони.

Тема 16. Фінансові посередники.

1. Місце і роль посередників у фінансовій системі.
2. Види фінансових посередників.
3. Діяльність фінансових посередників як фактор економії витрат.

Тема 17. Інформаційна ефективність фінансових ринків.

1. Проблема несприятливого вибору.
2. Проблема морального ризику.
3. Інформаційне забезпечення учасників фінансових ринків.

Тема 18. Акціонерні відносини.

1. Моральний ризик у майнових угодах.
2. Проблема “власника-управителя”.
3. Шляхи оптимізації акціонерних відносин.

Тема 19. Кризові явища на фінансових ринках.

1. Причини фінансових криз.
2. Наслідки фінансових криз.
3. Шляхи уникнення та подолання фінансових криз.

Тема 20. Фінансова реструктуризація підприємств.

1. Мотиви фінансової реструктуризації підприємств.
2. Злиття компаній.
3. Поглинання компаній.

Тема 21. Небанківські фінансові інститути.

1. Види небанківських фінансових інститутів.
2. Інвестиційні фонди та інвестиційні компанії.
3. Пенсійні фонди.

Тема 22. Ефективність ринків капіталу.

1. Теорія раціональних сподівань.
2. Теорія ефективних ринків.
3. Фінансові інновації.

Тема 23. Аналіз ризику фінансових інвестицій.

1. Кількісні показники оцінки ризику.
2. Модель оцінки капітальних активів.
3. Лінії надійності ринку.

Тема 24. Оцінка фінансових інструментів.

1. Оцінка облігацій.
2. Оцінка привілейованих акцій.
3. Оцінка звичайних акцій.

Тема 25. Взаємодія емітента з фінансовим ринком.

1. Джерела формування капіталу компанії.
2. Ризик і вартість капіталу.
3. Методи розрахунку вартості капіталу.

Тема 26. Мінімізація фінансових витрат емітента.

1. Структура капіталу емітента.
2. Ефект фінансового важеля.
3. Теоретичні аспекти дослідження проблеми оптимальної структури капіталу.

Тема 27. Дивідендна політика.

1. Форми виплати дивідендів.
2. Обмеження виплат дивідендів.
3. Взаємозв'язок дивідендної політики та ціни акцій.

Тема 28. Опціони.

1. Різновиди опціонів.
2. Фактори формування ціни опціонів.
3. Переваги і недоліки опціонів.

Тема 29. Варранти.

1. Загальна характеристика варрантів.
2. Визначення вартості варрантів.

3. Переваги і недоліки варрантів.

Тема 30. Конвертовані облігації.

1. Загальна характеристика конвертованих облігацій.
2. Визначення вартості конвертованих облігацій.
3. Переваги і недоліки конвертованих облігацій.

Тема 31. Стан та перспективи ринку цінних паперів в Україні.

1. Ринок акцій.
2. Ринок облігацій.
3. Вексельний обіг.

Тема 32. Інфраструктура фінансових ринків.

1. Організація торгівлі.
2. Регістратори.
3. Зберігачі і депозитарії.

Тема 33. Державне регулювання ринку цінних паперів.

1. Завдання, зміст і правове забезпечення державного регулювання ринку цінних паперів.
2. Державна комісія з цінних паперів і фондового ринку.
3. Саморегулюючі організації.

Тема 34. Оподаткування діяльності на фінансових ринках.

1. Оподаткування кредитних операцій.
2. Оподаткування операцій з цінними паперами та доходів від володіння ними.
3. Оподаткування валютних операцій.

Тема 35. Основи прогнозування цін фінансових активів.

1. Фундаментальний аналіз.
2. Технічний аналіз.
3. Економетричні методи.

Тема 36. Управління портфелем інвестицій.

1. Теоретичні основи управління інвестиційним портфелем.
2. Інвестиційна стратегія.
3. Методи оптимізації інвестиційного портфеля.

Ситуаційне завдання №1:

Завдання: проаналізувати ефективність інвестицій у окремих фінансових інструментах.

1. Який номінальний дохід принесло компанії володіння пакетом привілейованих акцій?
2. Який реальний дохід принесло компанії володіння цим пакетом?
3. Якою була номінальна і реальна дохідність цих інвестицій?

Ситуація:

У квітні 2018 року компанія – торговець цінними паперами придбала пакет зі 100 привілейованих акцій одного випуску. Номінальна вартість кожної привілейованої акції становить 100 грн.. По цих акціях передбачається виплата фіксованого дивіденду за ставкою 25%. Акції було придбано за ціною 95 грн..

За 2018 рік фіксований відсоток за привілейованими акціями був сплачений.

У 2019 році через фінансові труднощі емітента було сплачено лише половину суми належних дивідендів за привілейованими акціями.

У 2020 році емітент повністю розрахувався за зобов'язаннями 2019-го року і погасив поточні зобов'язання.

У березні 2021 року пакет привілейованих акцій було реалізовано за ціною 90 грн. за акцію.

Ситуаційне завдання №2:

Завдання: прийняти рішення стосовно придбання чи відмови від придбання дисконтної корпоративної облигації.

Ситуація:

Інвестиційний менеджер слідкує за динамікою ціни дисконтних облигацій компанії АБВ, номінальна вартість яких становить 100 грн., а термін обігу один рік. Ринкова ціна цих облигацій коливається в межах від 79.60 до 81.50 грн. за одиницю. Облигації з аналогічним рівнем надійності забезпечують дохідність на рівні 25% річних.

Інформація про можливість виникнення у компанії АБВ проблем з погашенням боргу спричинила зниження ціни її дисконтних однорічних облигацій до рівня 60 грн.

Проаналізувавши стан справ корпорації-емітента, інвестиційний менеджер зробив висновок, що ймовірність

виникнення проблем з погашенням емітентом облігацій становить 15%. В цьому випадку кредитори можуть розраховувати на повернення лише 60% суми боргу. Інвестиційний менеджер вирішує чи доцільно при такому рівні ризику купувати облігації даного випуску.

Ситуаційне завдання №3:

Завдання: надати рекомендації клієнту стосовно величини і структури портфеля облігацій.

Ситуація:

Інвестиційний горизонт клієнта становить півроку. В кінці цього періоду він планує одержати загальні виплати у сумі 100 000 грн. Об'єктом інвестицій клієнт обрав облігації внутрішньої державної позики (ОВДП). В даний момент на ринку склались сприятливі ціни на дисконтні облігації номіналом 1 000 грн. з терміном погашення через один квартал і через рік. Вони становлять 909.10 грн. і 683.00 грн. відповідно. Існує ризик зміни доходності, а відповідно і цін цих облігацій.

Ситуаційне завдання №4:

Завдання: розрахувати результат операції від виконання американського опціону.

Ситуація:

Торговець володіє 2-ма американськими опціонами колл на 2000 акцій з ціною виконання 6 грн. Він сплатив премію у сумі 1200 грн. за кожен опціон. Спотовий курс акцій у день придбання опціонів був на рівні 7.35 грн. На даний момент він становить 7.64 грн. В цей час торговець вирішив реалізувати опціони.

Ситуаційне завдання №5:

Завдання: розрахувати можливі дохід-втрати по операціях з опціонами для різних варіантів динаміки курсу базових акцій в майбутньому.

Ситуація:

Компанія планує випустити три опціони пут на 1 000 акцій. Ринкова ціна такого опціону – 500 грн., ціна виконання 5 грн. Поточний курс акцій 4.5 грн. Максимальна ціна, яку можуть досягти акції протягом терміну дії опціону, прогнозується на рівні 6 грн., мінімальна – 3.5 грн.

Ситуаційне завдання №6:

Завдання: виявити можливості для проведення арбітражної операції та спланувати схему її проведення.

Ситуація:

Поточна ціна акції – 10 грн. Протягом року очікуються дивіденди у сумі 1 грн. на акцію. Дохідність за депозитами – 20% річних. Форвардна ціна акції – 10.40 грн. Існують можливості для здійснення коротких продаж акцій.

Ситуаційне завдання №7

Завдання: оцінити можливості проведення та спланувати схему арбітражної операції.

Ситуація:

Поточний валютний курс становить 5.50 грн. за один долар США, ф'ючерсний курс з поставкою через три місяці – 5.60 грн. за долар. Ефективна річна ставка дохідності з квартальним періодом складного процента становить 45%. Процентна ставка по доларах США – 10% річних. Компанія може взяти у позику 200 000 дол. Комісійні витрати по операціях з обміну валюти становлять 0.25%.

Ситуаційне завдання №8

Завдання: розрахувати результати від операції з опціонами.

Ситуація:

Торговець цінними паперами два тижні тому придбав 2 американських опціони колл на 2 000 акцій, ціна виконання яких – 6 грн., опціонна премія – 1.2 грн. за акцію. Ціна спот на дату придбання опціону становила 7.36 грн. за акцію. У даний момент вона знизилась до рівня 7.10 грн. і прогнозується її подальше зниження.

Ситуаційне завдання №9

Завдання: розрахувати результати операції з випуску опціонів пут при різних варіантах розвитку подій на валютному ринку.

Ситуація:

Компанія випускає тридцять опціонів пут на 1 000 доларів кожен. Премія – 0.30 грн. за долар, ціна виконання – 5.90 грн. за долар. Поточний курс долара – 5.40 грн. Прогнози:

- А) максимум зростання курсу до 6 грн. за долар;
- Б) максимум падіння курсу до 5.30 грн. за долар.

Ситуаційне завдання №10:

Завдання: прийняти рішення стосовно придбання чи відмови від придбання дисконтної корпоративної облигації при конкретному рівні її ринкової ціни.

Ситуація:

Інвестиційний менеджер слідкує за динамікою ціни дисконтних облигацій компанії АБВ, номінальна вартість яких становить 100 грн., а термін обігу один рік. Ринкова ціна цих облигацій коливається в межах від 79.60 до 81.50 грн. за одиницю. Облигації з аналогічним рівнем надійності забезпечують дохідність на рівні 25% річних.

Внаслідок реалізації політики Національного банку відбулось розширення грошової маси в економіці, на що кредитний ринок відреагував середнім 30-ти відсотковим зниженням процентних ставок. Це спричинило зростання ціни дисконтних однорічних облигацій компанії АБВ до рівня 82.50 грн.

Інвестиційний менеджер вирішує чи доцільно при такому рівні ціни купувати облигації даного випуску.

Список рекомендованої літератури з дисципліни*“Фінансовий ринок”*

1. Арутюнян С.С., Іоргачова М.І. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / Арутюнян С.С., Іоргачова М.І. та ін.; за заг. ред. С.С. Арутюнян, М.І. Іоргачова. – Харків: «Діса плюс», 2020. – 312 с.
2. Жук Є. Зарубіжна практика регулювання фінансових ринків. Інформаційно-аналітичний портал українського агентства фінансового розвитку «Україна фінансова» URL:http://www.ufin.com.ua/analit_mat/drn/020.htm
3. Слав'юк Н. Р. Ринок фінансових послуг : навчальний посібник / Н. Р. Слав'юк, С. В. Глущенко; Національний університет "Києво-Могилянська академія". – Київ : НаУКМА, 2022. – 205 с.
4. Татарин Н.Б., Петрович А.З., Педченко І.І. Стан та перспективи розвитку фінансового ринку України. Young Scientist. 2020. Вип. № 3 (79). С. 273-277.
5. Татарин Н.Б., Борис О.М. Напрями вдосконалення

державного регулювання на фінансовому ринку України. Інфраструктура ринку. 2019. Вип.33. С. 317-322.

6. Н. В. Трусова, С. А. Нестеренко, І. Є. Якушева та ін. Фінансовий ринок: Навчальний посібник / – Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2021. – 236 с.

Інформаційні ресурси:

7. Інформаційний проект “Фінанси”. Сайт присвячено фінансовій діяльності в Україні. – Режим доступу: <http://www.currency.kiev.ua>
8. Інформація про стан фінансів України, курси валют, огляди фінансових ринків, аналітика тощо. – Режим доступу: <http://finance.ua>
9. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua>
10. Офіційний сайт Фориншурер. Статистика страхового ринку України. URL: <https://forinsurer.com/stat>
11. Законодавство України
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2664-14>.